

Renata Dulian

Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie : 1828-2000

Fides: Biuletyn Bibliotek Kościelnych 1-2 (26-27), 119-120

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RENATA DULIAN¹

BIBLIOTEKA WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO W PELPLINIE 1828-2000²

Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie jest jedną z najzasobniejszych bibliotek seminaryjnych w Polsce. Stanowi centralną bibliotekę teologiczną obecnej diecezji pelplińskiej, a wcześniej diecezji chełmińskiej. 3 sierpnia 1824 roku Pelplin stał się stolicą diecezji chełmińskiej. Przeniesiono do nowej stolicy diecezji Seminarium Duchowne wraz z biblioteką na przełomie lat 1828/29. Biblioteka przejęła istniejący w Pelplinie księgozbiór po zakonie cystersów. Na bogaty księgozbiór tej biblioteki składają się również książki przywiezione z pomorskich librarii przyklasztornych, skasowanych w okresie pruskiej sekularyzacji w pierwszej połowie XIX stulecia, a także współcześnie gromadzone książki i czasopisma. Na temat tej biblioteki istnieją różne opracowania, przeglądu tej literatury dokonała autorka tej monografii. Odwołując się do dziejów diecezji chełmińskiej i historii seminarium autorka kreśli dzieje opisywanej biblioteki, koncentrując się szczególnie na latach 1828-2000, po przeniesieniu jej wraz z seminarium do Pelplina.

Znaczną część książki autorka poświęca analizie księgozbioru Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie. Charakteryzuje księgozbiór rękopiśmienniczy tej biblioteki, opisując chronologię, proveniencję, oprawę, zdobnictwo, czyli dokonując analizy

---

¹ Biblioteka Główna Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie.

² Góra, Barbara (2008). *Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie 1828-2000*. Kraków: Wydaw. Akademii Pedagogicznej.

księgoznawczej zbioru, a także analizując go pod względem treściowym. Znajdują się tam teksty z zakresu teologii praktycznej systematycznej, historii, nauk społecznych, humanistycznych, medycznych i nauk ścisłych. Podobnie analizowane są inkunabuły, znajdujące się w tej bibliotece. Osobny rozdział poświęca starym drukom, na tę część księgozbioru składają się w dużej części druki ze skasowanych bibliotek przyklasztornych. Wiele z nich posiada charakterystyczne oprawy dla tego okresu. Dokonuje analizy poloników znajdujących się w tej bibliotece. Wśród starych druków, przechowywanych w tej bibliotece znajduje się 2 180 poloników tj. 16,3% wszystkich starodruków. Szczegółowo analizuje zbiory XIX i XX wieczne pod względem sposobu nabycia ich do biblioteki, a więc kupno, zapisy testamentowe ksiązek, dary osób duchownych i świeckich, książki darowane przez instytucje polskie i zagraniczne. Charakteryzuje księgozbiór z tego okresu ksiązek teologicznych i religijnych, a także ksiązek świeckich. Analizie treściowej i wydawniczej poddaje księgozbiór czasopiśmienniczy tego okresu. Ostatni rozdział poświęca czytelnictwu. Z biblioteki tej niegdyś mogli korzystać wyłącznie klerycy i księża profesorowie zatrudnieni w seminarium. W ostatnich latach dołączyli do nich liczni słuchacze Instytutu Teologicznego Diecezji Pelplińskiej w Tczewie, który jest punktem konsultacyjnym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz osoby prywatne. Zachowało się w archiwum biblioteki kilka starych tomów ksiąg wypożyczeń. Podobny materiał zawiera *Katalog dzieł wypożyczonych z Biblioteki seminarium duchownego w Pelplinie*, założony przez ks. Antoniego Neubauera w roku 1872, zawierający zapisy, być może, że nie wszystkie od roku 1869 po 1930 włącznie. W tej księdze są głównie odnotowane wypożyczenia księży profesorów, a także nauczycieli niższego seminarium, czyli Collegium Marianum. Autorka analizuje wypożyczenia alumnów, księży profesorów, wypożyczenia międzybiblioteczne. Stwierdza, że zgromadzony księgozbiór w bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie jest odzwierciedleniem kultury religijnej i intelektualnej duchowieństwa w minionych epokach i ma dzisiaj niemałą wartość historyczną. Przeprowadzona analiza pozwala stwierdzać, że nie odbiega on od typowego wzorca zasobów kościelnych obok literatury religijnej, znajduje się w nim wiele pozycji z literatury świeckiej.